

Gönderiliş Tarihi: 06/06/2018
Kabul Tarihi: 20/11/2018
ORCID 0000-0002-6693-0628

GİRİŞİMCİLİK BAŞARISINI ETKİLEYEN UNSURLAR: KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ BAĞLAMINDA BİR ANALİZ¹

Ömer Faruk DERİNDAG²

ÖZ

Girişimci kişilik özellikleri, girişimcilik eğilimi (niyeti) ve girişimsel davranışların kavramsal boyutlarını anlamada baskın değişkenler olarak ortaya çıkar. Girişimcilerin kişisel özelliklerinin geliştirilmesine yönelik yaklaşımlar, girişim niyetinin ve arzusunun bireysel ölçekte modellenebilmesi için temel ve belirleyici bir öneme sahiptir. Özünde, iş girişimlerinin büyüme, kârlılık ve sürdürülebilirlik boyutları girişimcilerin karakter özelliklerine bağlıdır. Büyük beşli kişisel özellik (deneyime açıklık, kendini bilme, dışa dönüklük, uzlaşılabilirlik, kaygı durumu) perspektifine ek olarak; kontrol odağı, başarı ihtiyacı, risk alma eğilimi, yaratıcılık gibi geniş yelpazedeki kişilik özellikleri de girişimin tüm süreçlerine doğrudan ve çok büyük ölçüde olumlu anlamda etki ederler. Kişilik özellikleri ayrıca, kişinin girişimcilik faaliyetlerine girme ve bırakma eğilimleri üzerinde etki sahibi olduğu gibi, girişimleri sürdürme ve geliştirme sürecinde de belirleyici unsurlardır. Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Çalışmanın bulguları, adı geçen girişimci özelliklerinin girişimci başarısını nasıl etkilediğini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca, girişimcilik kişilik özelliklerinin öngörülebilir boyutu, burada ortaya konulmuş çıkarımların ebeveynler ve eğitimciler için kritik ve öncül veriler sağladığını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, kişilik özellikleri, girişimcilik eğilimi, girişimcilik niyeti, girişimsel kişilik, girişimcilik başarısı

Jel Kodu: M130

DIMENSIONS AFFECTING THE ENTREPRENEURSHIP SUCCEED: AN ANALYSIS IN THE CONTEXT OF PERSONALITY TRAITS

ABSTRACT

Entrepreneurial personality traits emerge as dominant variables in the comprehensive of the conceptual dimension of entrepreneurial intention and interventional behavior. Approaches to personal traits development of entrepreneurs have an essential and dominant significance for modeling enterprise intent and desire on an individual scale. In essence, the growth, profitability and sustainability dimensions of business ventures depend on the personal traits of entrepreneurs. In addition to the big five personality traits (openness to experience, conscientiousness, extroversion, agreeableness, neuroticism) perspective; locus of control, need for achievement, risk-taking tendency, creativity and other wide range of personality traits have a direct and mostly very positive effect on all processes of the entrepreneurship. Personality traits also influence individual's tendency to enter and leave an entrepreneurial activity, as well as in the process of running and developing entrepreneurial ventures. Qualitative research approach was accommodated in this paper. The findings of the study reveal how the entrepreneurial characteristics of the mentioned entrepreneurial personality features affect the entrepreneurial success. In addition, the predictable dimension of entrepreneurial personality traits has indicated that the implications uttered here provide critical and antecedent inputs for parents and educators.

Key Words: Entrepreneurship, personality traits, entrepreneurship tendency, entrepreneurial intention, entrepreneurial personality, entrepreneurial success

Jel Code: M130

¹ Bu çalışma İnönü Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimince Desteklenmiştir. Proje No SBA-2018-1570

² Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi, İİBF, omer@derindag.com,

GİRİŞ

Girişimcilik; inovasyon, yaratıcılık, strateji, işletme yönetimi gibi olgularla, alanlarla ve uygulamalarla güçlü ve çift taraflı bir ilişki içindedir. Bu nedenle girişimciliği belli bir perspektif ışığında ele almak bizi yanıltıcı ve hatalı yollara sevk edebilir. Böyle bir yaklaşımın yaratabileceği anlam kargaşası girişimciği tanımlamaya çalışırken de ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, girişimciliği tarif etmeye çalışan ve her biri girişimciliğin farklı yönlerini ve uygulamalarını işaret eden çabalar, sanki farklı kavramlardan bahsediliyormuş gibi önümüze uzun bir tanımlamalar manzumesi çıkarır (Sharma & Chrisman, 2007; Gartner, 1988). Girişimciliği kavrayabilme anlamında kullanılan diğer bir araç ise, bu olguya bakış açımızı nasıl konumlandığımızla ilintilidir ki, burada iktisadi teori yaklaşımı ile örgütsel teori yaklaşımı ön plana çıkar. Örgütsel teori yaklaşımı; gelir, kar risk gibi unsurlardan çok, başarı ihtiyacı, kontrol odağı (locus of control), risk alabilme iştahı, otonomi arzusu, belirsizlik toleransı, bireysel ve grup bazlı girişimcilik özellikleri gibi unsurları bünyesinde toplama eğilimindedir (Storey & Greene, 2010). Dolayısıyla, bu denli kapsayıcı bir tasarımı dizayn edebilmek için, bahsedilen unsurların daha rafine hale getirildiği, tutum bazlı ve bilişsel bir girişimcilik anlayışını sahiplenmek gerekir.

Bilimsel çevreler; nitelik yaklaşımı, bilişsel perspektif, etkisel perspektif, arzu ve niyet perspektifi, öğrenim perspektifi ve ekonomik perspektif gibi farklı yelpazede teorik yaklaşımlar geliştirmişlerdir (Walter & Heinrichs, 2015). Nitelik yaklaşımı, girişimcilerin karakterlerini kişiselleştirilmiş psikolojik bir profil bağlamında betimlemeye çalışırken onların içsel ve özgül vasıflarına yoğunlaşır (Gartner, 1988). Çok yeni sayılamayacak ancak hala geçerliliğini koruyan nitelik yaklaşımı, konuyu kişilik vasıflarını ihmal etmeden ele alması, net ve açık bir girişimcilik anlayışı geliştirilmesi bağlamında iyi tasarlanmış bir yaklaşımdır.

Girişimcilik, sezgilerden, gözlemlerden ve kişisel deneyimlerden elde edilmiş bireysel bir sanat olarak görülebilir. Bu kısıtlayıcı yaklaşımın ötesinde, başarılı bir girişimcilik oluşumu için girişimcinin kişisel nitelikleri tek başına belirleyici bir rol oynamaz (Navis & Ozbek, 2016). Girişim inisiyatifinin başarısı, girişimcilik fırsatlarını hissedebilme ve duyulmayabilme kapasitesi ile girişimcilik potansiyeli kapsamındaki kişisel ve bireysel unsurlar yanında; pazarın yapısı, ekosistemi ve diğer operasyonel değişkenler gibi birçok faktörle doğrudan ilişkilidir. Bunun yanı sıra, diğer tüm değişkenleri sabit varsaydığımızda, girişimin başarı seviyesi ile girişimsel kişilik özelliklerinin kalitesi doğru orantılı bir ilişki içindedir. Bunun ötesinde girişimciliği, iş fırsatlarının toplumsal ihtiyaç ve taleplerin tatmin edilmesine yönelik olarak değerlendirilmesi ve ayrılmış kaynakların optimize edilmesi sanatı olarak tanımlamak yararlı olacaktır (Oztas, Kasimoglu & Sirin, 2017).

Girişimciliğin kavramsal temeli; yaratıcılık gücü, inovasyon fırsatçılığı, kaynakların etkin dağılımı ve karşı konulmaz kar etme güdüsü ile karakterize edilir (Oztas et al., 2017; Ireland, Hitt, & Sirmon, 2003). Yukarıda sıralanan karakteristik özellikler girişimcilik olgusunu; fırsatları keşfetme, ayırt etme, çözümlenme sanatı çerçevesinde ve yaratıcılık ile inovasyonu belirsiz iş ortamlarında hayata geçirebilme anlamında yeniden tanımlamıştır (Oztas et al., 2017; Ireland et al., 2013).

Kişisel özellikler, girişimcilik becerisi kazanılmasında anahtar belirleyicilerdir. Bu kişisel özellikler şöyle sıralanabilir: Sınır tanımayan başarı arzusu, yüksek seviyede özgüven, belirsizliklere karşı yüksek seviyede tolerans, inovasyon becerisi, odak kontrolü ve risk iştahı (Oztas et al., 2017).

Bir yandan girişimcilerin sahip olduklarına inanılan ve algılanabilen özellikleri tanımlamak, diğer yandan girişimcilik faaliyetlerinin güdüsel arka planını anlamak, girişimciliğe ilişkin özenli bir teorik çerçeve sunmaktan uzaktır (Braunerhjelm, 2010).

Girişimcilik olusundan bireysel boyuttaki girişimciye yöneldiğimizde muğlaklık daha şiddetli bir özellik kazanır. Girişimciler oldukça heterojen bir topluluktur ve girişimcilerin kişilik özellikleriyle ilgilenen çalışmalar oldukça farklılık gösterirler (Kerr, S., Kerr W., & Xu T, 2017).

Bunun yanı sıra; kişisel gelişim tutkusu, iyimserlik ve kararlılık gibi kişisel nitelikler, bireylerin girişimsel kabiliyetlerini artırmada pozitif etki sağlarlar. Yukarıda bahsedilen ve girişimciliği oluşturan kişilik özelliklerinden bazıları doğuştan kazanılmış bazıları ise eğitim, sosyalleşme ve kültürel kazanım yolları ile edinilmiş özelliklerdir (Oztaş et al., 2017). Kişisel girişimcilik özellikleri, bireylerin karar verme süreçlerinde ve dolayısıyla onların girişimciliğin oluşumundaki davranışlarının şekillenmesinde önemli rol oynarlar. Diğer yandan; kişisel girişimcilik özellikleri, bireysel girişimsel arzunun geliştirilmesinde temel kaynak görevi üstlenirler.

Bununla birlikte, kişilik özellikleri, bireysel girişimcilik davranışlarının belirlenmesinden ve girişimciliğin tüm evrelerinin başarısından da sorumludur. Kişisel nitelikler, özellikle de bireylerin girişimciliğe katılma ve ayrılma olasılıklarının belirlenebilmesinde kritik önem arz ederler.

Girişimsel kişilik özelliklerini tanımlayabilmek, kavrayabilmek ve kişilik özellikleri ile girişimcilik becerisinin boyutları arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarabilmek adına, konu büyük beşli kişilik özellikleri ve çok boyutlu kişilik özellikleri çerçevesinde irdelenip analiz edilecektir. Beş baskın (büyük beşli) girişimsel kişilik özellikleri şöyle sıralanabilir: deneyime açıklık, kendini bilme (bilinç düzeyi), dışa dönüklük, uzlaşılabilirlik ve kaygı düzeyi. Çok boyutlu kişilik özellikleri ise; kontrol odağı, başarı ihtiyacı, risk alma eğilimi, belirsizliklere karşı tolerans, özgüven ve pratik zekâ, yaratıcılık ve yenilikçilik olarak sınıflandırılmıştır.

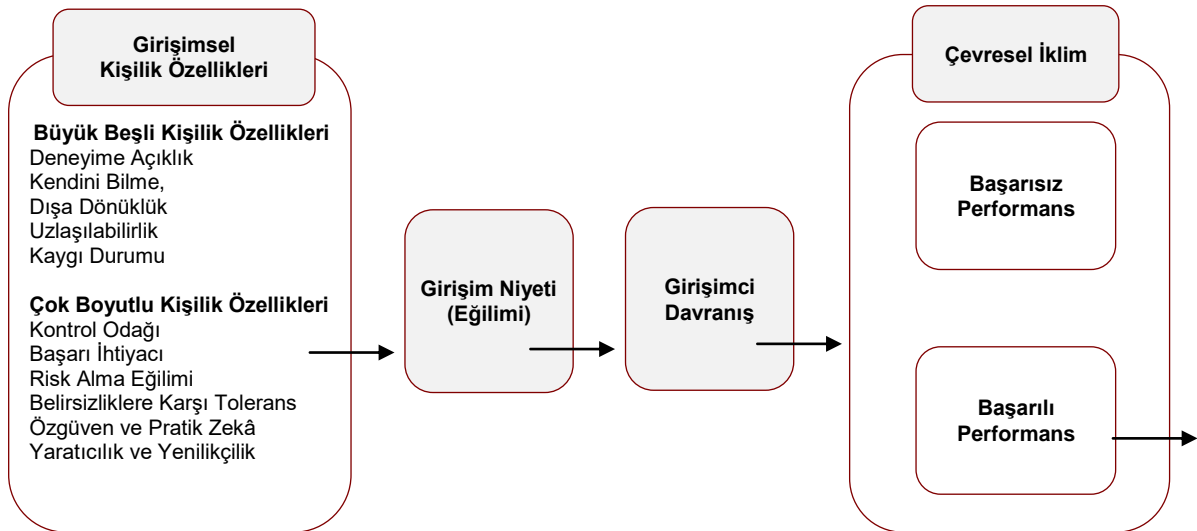
1. ÇALIŞMANIN AMACI

Girişimcilikle bağlantılı olan anahtar kişilik özelliklerini ortaya koymak, girişimcilik niyeti kavramını çözümleyerek bunu kişisel özelliklerle ilişkilendirmek; kişilik özelliklerinin girişimcilik başarısı üzerindeki etkilerini temellendirmek ve girişimsel eğilim ile girişimcinin performansı arasındaki köprüyü kurmak bu çalışmanın temel amaçlarını oluşturmaktadır.

2. ÇALIŞMANIN KAVRAMSAL MODELİ

Çalışmanın dayandığı temel kavramlar ve bunların kendi aralarında nasıl bir ilişki içinde olduğu kişisel özellikler ve girişimsel eğilim bağlamında aşağıdaki gibi sembolize edilmiştir.

Şekil 1. Çalışmanın Kavramsal Modeli

3. LİTERATÜR TARAMASI

Yeni deneyimlere açık olma, titizlik, dışa dönüklük gibi belli kişilik özellikleri başarılı bir girişimin oluşumunda büyük ölçüde pay sahibidir (Farrington, 2012). İlginç bir şekilde, sosyal olarak öğrenilen niteliklerden ziyade aileden edinilen nitelikler bağlamında, yüksek performans sergileyen ailelerin bireyleri düşük performans sergileyen ailelerin bireyelerine göre daha başarılı ve girişimci özellikler sergilemektedirler (Scherer, Brodzinski & Wiebe, 1991). Diğer bir yaklaşıma göre, girişimsel eğilim ve davranış kaynaklı kişisel özellikler başarı üzerinde daha fazla belirleyici etki yaparlar (Leutner et al, 2014). Mesela, yukarıda bahsedilen kişilik özelliklerinin, (kendini bilme, dışa dönüklük, deneyime açıklık gibi) temel olarak daha girişimci bir yapı sunabiliyor olmalarının yanı sıra, başarılı iş ve inovasyon uygulamalarının bir şekilde başlatılabilmesine yönelik alınan inisiyatifler üzerinde de etkileri vardır. Risk alma eğilimi davranışı (sadece hesaplanmış riskler) kararlı kişilik yapısı, girişimlerin filizlenmesi ve kurulması üzerinde olumlu etkiye sahiptir (Murugesan & Jayavelu, 2017; Yurtkoru, Acar & Teraman, 2014). Bunun yanı sıra, başarı tutkusu ve hırsı da girişimcilerin istediklerini elde etmeleri için gerekli davranış özellikleridir (Kerr et al., 2017). Diğer yandan, girişimcilerden koşulların ve çevresel faktörlerin belirsizliğine karşı bir şekilde başışıklık geliştirebiliyor olmaları da beklenir (Xie, 2014).

Bir kariyer seçimi olarak girişimciliğin taşıdığı kendine özgü yaşam biçimi, karşı konulamayan durumların çözülebilmesi için yaratıcı olmayı ve üstün problem çözme yeteneğine sahip olma zorunluluğunu da beraberinde getirir (Al-Damen, 2015).

Etkili kişisel yetkinlik özelliği, çalar saat ve dış programlar gibi komutlara ihtiyaç duymadan kişinin tek başına verimli olabilmesine, problemleri ve zamanı etkili bir biçimde yönetebilmesine imkân sağlayan bir beceridir (Siddiqui, 2016). İlerleyen satırlarda da göreceğimiz gibi, girişimciler enerjilerini ve kendilerine olan güvenlerini kendi iç kaynaklarıyla inşa etme eğilimi içinde olurlar, bu da aslında özgüven ve güçlü bir iç kontrol odağı ile ilintilidir (Kerr et al., 2017). Bu önemlidir çünkü aksilikler tipik olarak girişimcinin yakın kontrolü dışında ve genelde dış etkilerden kaynaklanırlar. Dolayısıyla girişimcinin zorlukları etkili bir biçimde karşılayabilmesi için duygusal boyutta istikrarlı olması ve kendine güvenmesi şarttır.

Girişimci takip eden değil inisiyatif kullanıp yapılmayan ürün ya da hizmeti tasarlayıp geliştiren, bunlara sürdürülebilir ve karlı bir yapı oluşturan ve bunu etkili bir biçimde yöneten kişidir. Yaratıcılık ve liderlik vasıflarının yanında, girişimcinin başarılı olabilmesi için sahip olması gereken diğer kişilik özellikleri iyi iletişim kurabilmesi, kararlı ve şevkli olması, motivasyonunu yüksek tutabilmesi, işleri etkili ve tutkulu bir biçimde yapması olarak sıralanabilir (Frese & Gielnik, 2014). Buraya kadarki açıklamalar çoğunlukla kişilik özelliklerinin girişimcilik üzerindeki olumlu etkilerini ve girişimci davranış modelinin başarılı bir girişim potansiyeli üzerindeki pozitif etkilerini irdelemeye yöneliktir. Ancak şaşırtıcı bir veri olarak, risk ile girişimcilik birbiriyle doğrudan ilintili olgular olmasına rağmen, yüksek risk toleransı ile yüksek girişimcilik performansı arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (Ariyanto et al., 2017).

4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda ikincil veri toplama tekniğine bağlı olarak veriler elde edilmiştir. Elde edilen veriler tanımlayıcı araştırma (descriptive research) tekniğiyle analiz edilip yorumlanmıştır. İkincil verilerin elde edilmesi çerçevesinde; SSCI, SAGE Journals, Scopus ve The Harvard Business Review gibi veri tabanlarının yanı sıra; Strategic Entrepreneurship Journal, The Journal of International Business, The Journal of Entrepreneurship: Theory and Practice gibi dergilere de müracaat edilmiştir.

Nitel yöntem kapsamında; özellikle girişimcilik eğilimi ile kişilik özellikleri ve girişimsel başarı arasındaki ilişkinin ortaya konulması bağlamında ikincil veriler toplanmıştır. Ayrıca, girişimcilik ile girişimcilik eğilimi ya da niyeti ile kişilik özellikleri arasındaki bağlantılar da araştırılmıştır.

5. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Bu bölümde girişimcilik eğilimi ya da niyeti (niyet olgusu ile beraber) irdelenmiş, girişimci kişilik özelliklerinin büyüme ve girişimcilik performansı üzerindeki etkileri detaylı bir şekilde analiz edilmiş ve girişimcilerin çekilme gibi davranışlarının temel nedenleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

5.1. Girişimcilik Eğilimi (Niyeti) ve Girişimcilik Tutkusu

Girişimcilik davranışları girişimcilik eğiliminin bir sonucudur (Koe, Sa'ari, Majid & Ismaili, 2012). Girişimcilik gibi planlı davranışların öngörülmesinde eğilimler her zaman güçlü araçlar sunagelmışlerdir. Eğilimlerin öncül emarelerini algılamak, davranış eğilimlerini daha güçlü bir şekilde kavranmamıza yardımcı olur. Tutumlar, eğilimler üzerindeki etkileri yardımıyla, davranışları şekillendirirler. Eğilimler ve tutumlar ise koşullara ve kişilere bağımlı bir özellik gösterirler (Krueger, Reilly, & Carsrud, 2000).

Girişimciliğe dönük eğilim ve niyetler girişimcilik temayülünün ve girişimcilik ruhunun yaratılması ve oluşumu için en belirleyici itici güçlerdendir. Girişimcilik pratiği niyeti, girişimciyi bir girişim başlatmaya ve girişimci bir hayat kurmaya zorlayan psikolojik koşullar barındırır.

Girişimcilik eğilimlerinin geliştirilmesi; risk alma eğilimi ve yenilikçilik, başarı elde etmeye yönelik doyumsuz arzu, tutku, fırsatçı davranış, iyimserlik, kararlılık ve kontrol odağı gibi girişimsel kişilik özelliklerine bağlıdır, bunun yanı sıra, kişisel etkinin gücü girişimsel eğilimlerin geliştirtmesinde ve kusursuz hale getirilmesinde kritik bir etkiye sahiptir (Murugesan&Jayavelu, 2017). Esas itibarıyla, kişisel etkinin gücü ve kalitesi girişimsel eğilimin, davranışın ve bir iş başarısının emaresidir. Dışa dönüklük, deneyime açık olma, uzlaşılabilirlik, kendini bilme (titizlik) ve kaygı düzeyi gibi kişilik faktörleri girişim eğiliminin başlatılması ve sonraki girişimcilik düşüncesinin hayata geçirilmesinin temel taşlarıdır (Murugesan & Jayavelu, 2017).

Dışadönüklük, enerji ve başkaları hakkında olumlu düşünceler sağlamanın yanında, hesaplanabilir risk alma eğilimi ve girişimciliğin başarısını etkileyen kararlı kişilik edinmenin de anahtarıdır ve dolayısıyla dışa dönüklüğün seviyesi girişimsel eğilim ve niyetle doğru orantılıdır. Diğer bir deyimle, genel olarak daha fazla dışa dönük olma hali daha ileri seviyede bir girişimcilik eğilimi ya da düşünceleri somut davranışlara ve sonuçlara dönüştürme kapasitesi anlamına gelir (Murugesan & Jayavelu, 2017).

Titizlik (kendini bilme), iş prosedürlerini karşılama ve sürdürülebilir iş modelleri geliştirmeye yönelik yüksek standartlar sağlama isteği ile ilişkilidir. Yüksek hassasiyette bir titizlik seviyesi sergileyen bireyler hem özenli olurlar hem de gayretli, sorumlu ve güvenilir olma arzusundan güç alırlar. Titizlik, aynı zamanda iş yatırımlarının uzun dönem sürdürülebilirliğini etkileyen örgütsel bir kültür kurulmasını sağlayan platformların şekillenmesini de sağlar.(Murugesan & Jayavelu, 2017). Uzlaşmacılık yüksek seviyede bir işbirliğine zemin hazırlarken, rekabetçilik ve baskın olma durumu ise girişimsel başarıyı getirir (Siddiqui, 2016).

Yüksek ve düşük kaygı düzeyi (neuroticism) duygusal istikrar ile ilişki içindedir. Duygusal istikrar girişimin başarısıyla pozitif bir ilişki içinde bulunurken, duygusal istikrarsızlık negatif bir etki gösterir. Kaygılı bireyler, bir girişim sahibi olmakla negatif etkileşim içinde bulunan; değişken ruh hali, yüksek öz-bilinç (kendini bilme), ani gelişen davranış, depresyon ve kendini beğenmeme gibi davranış özellikleri gösterme eğilimi içindedirler (Murugesan&Jayavelu, 2017). Bunun yanı sıra çalışmalar göstermiştir ki, etkili kişilik profili girişimsel arzu ve niyetin gelişiminde kritik bir etkiye sahiptir. Çocukluk gibi hayatın erken dönemlerinde yüksek kişisel etkinlik gösteren bireylerin ilerleyen yaşlarda girişimci olma ihtimalleri diğer bireylere göre daha yüksektir. Aslında, kişisel etkinlik olgusu, girişimcilik arzusunun oluşumu ve dolayısıyla bir iş teşebbüsün oluşumunun özgün bir ön göstergesidir (Murugesan & Jayavelu, 2017).

Girişimcilik tutkusu, girişimcilik eğiliminin ve yeni girişler oluşturma zincirinin önde gelen bir unsurudur ve girişimcilik faaliyetlerini sırtlamak için de gereken gayret, şevk ve keyiften beslenir (Ismail, Rahim, Kamal, Mat & Husin, 2015). Girişimcilik tutkusu, girişimcinin davranışlarını etkilediği gibi, iş fırsatlarını fark edebilme yeteneği üzerinde de olumlu katkılar yapar, dolayısıyla yüksek girişimcilik tutkusuna sahip girişimciler, girişimcilik tutkusunun eşlik ettiği ve yönlendirdiği davranışlarla iş fırsatlarını belirler, başlatır ve başarılı bir şekilde yürütürler (Ismail et al., 2015).

5.2. Girişimsel Kişilik Özellikleri

5.2.1. Kontrol Odağı (Locus of Control) ve Kültür

Kontrol odağı kavramı davranışlara iç ve dış kontrol odağı şeklinde yansır. İç kontrol odağı yüksek bireyler, olup bitenlerden kendilerini sorumlu tutma eğilimindedirler. Bu tutum bir anlamda, öz eleştirili olma halinin normal düzeyden çok aşırı düzeylere kadar çıkabildiği farklı durumları da kapsar. Dışsal kontrol odağında ise durum aksi şekilde gelişir ve bireyler olup bitenlerden kendisi dışındaki faktörleri sorumlu tutma eğilimi içine girerler. Kontrol odağını girişimcilik kapsamında düşündüğümüzde kültürü de için içine katmak gerekebilir. Yüksek bir iç kontrol odağı bireylerin başarılı girişimciler olup olmayacaklarını anlamamızı sağlayan bir mekanizma gibidir ve bu da kültüre bağlı olarak şekillenen bir durumdur. Yüksek iç kontrol odağına dayalı davranış sergileyenler, hayatlarının ne yönde geliştiği üzerindeki en belirleyici etkenin kendi kişisel kararları olduğunu düşünürler. Dış kontrol odağına sahip kişiler ise, kader ve zorluklar gibi mevcut çevresel faktörleri hayatlarını düzenleyen ve etkileyen en egemen kavramlar olarak adlandırırlar.

Yüksek iç kontrol odağına sahip kişiler, potansiyel ırkçılık ya da cinsel ayrımcılık gibi dış sınırlamaları bir mesela olarak görmedikleri için bunlardan daha az etkilenirler ve dolayısıyla hem girişimci olma hem de girişimi başarılı kılma ihtimalleri yüksektir (Kerr et al., 2017). Bireyseliğin bir kültür olarak hâkim olduğu ve birçok girişimcilik faaliyetlerinin gerçekleştiği özellikle batı toplumları güçlü iç kontrol odağına sahip insanlar yetiştirmeye daha yakındır. Bu anlamda batı toplumlarının bilim, teknoloji ve inovasyondaki başarıları ortadadır. Buradan hareketle, girişimcilik arzu ve niyetine olumlu katkılar yapan iç kontrol odağı olgusunun, içinde yaşanılan toplumdaki bir yere kadar etkilendiğini söylemek yanlış olmaz (Kerr et al., 2017). Ayrıca bazı araştırmacılar kontrol odağının girişimciliğe yakın olan insanların karar verme mekanizmaları üzerinde çok önemli bir etkiye sahip olduğunu saptamışlardır (Kerr et al., 2017).

5.2.2. Başarı İhtiyacı (güdüsü)

Başarı ihtiyacının diğer bir deyimle başarı güdüsünün, hem girişimciliği bir kariyer seçeneği olarak görmeye hem de girişimin performansı ile bağlantısı vardır. Bu yönüyle başarı güdüsü, hem meslek seçimi hem de bu rolün başarısı anlamında, girişimsel faaliyetlerin öngörülebilmesi yönelik bize çok belirleyici veri sağlar (Collins et al., 2004).

Başarı güdüsü, zorlayıcı hedefler, ustalık gerektiren beceriler ve kayda değer başarılar elde etmeye yönelik isteği ifade eder (Kerr et al., 2017). Kayda değer bir başarıyı gerçekleştirme arzusu ise tutkuyla dolu olmayı ve en mükemmeli istemeyi gerektirir ki, bunlar genellikle girişimciliğin kapsama alanına dâhil olabilmek için ihtiyaç duyulan meziyetlerdir (Kerret al., 2017). Başarı güdüsünün gücü, girişimsel davranışların başarısı ve bunların iş sonuçlarına etkileri ile yakın ilişkilidir (Kerr et al., 2017; Lopera & Marchand, 2017).

5.2.3. Risk Alma Eğilimi

Risk almaya yatkın olma hali girişimcilik olgusu için önemli bir kişisel özelliktir. Risk almaya yatkınlık, girişimcilerin yetenekler geliştirme ve bu yeteneklerini pratiğe dökme yöntemlerini şekillendirir (Yurtkoru et al., 2014). Risk alma eğilimi, girişimcinin işlerini kovalarken ihtiyaç duyduğu girişimsel başarıyı, tutkuyu ve enerjiyi doğrudan etkiler (Lopera & Marchand, 2017). Yüksek risk alma eğiliminin başarılı girişimcilik üzerinde neden etkili olabileceğini gösteren belirgin nedenler vardır. Bu nedenlerin başta geleni, kendi finansal ve duygusal konfor alanlarının ötesine geçmekte bir beis görmeyen bir girişimci adayının, daha büyük ve sürdürülebilir bir teşebbüs kurma konusunda görece daha iyi bir fırsata sahip olduğu gerçeğidir (Lopera & Marchand, 2017).

Bunun yanı sıra bazı araştırmalar risk almaya meyilli olma halinin çok dinamik olduğunu ve kişinin sosyal etkileşimiyle de çok yakından ilgili olduğunu göstermiştir. Diğer bir araştırmada da girişimci olma konusunda temkinli davrananların hesaplanabilir risk almaya kariyer gelişimlerinin erken dönemlerinde öğrendikleri belirlenmiştir (Lopera & Marchand, 2017) ki, bu veri, hesaplanabilir risk alma davranışının öğrenilebilir bir kişilik özelliği olduğunu ortaya koyması anlamında dikkat çekicidir.

5.2.4. Belirsizliklere Karşı Tolerans

Belirsizliklere karşı toleranslı olma durumu; değişen durumlara, karmaşıklığa ve kesin olmayan hallere karşı gösterilen psikolojik ve duygusal bir tepkidir (Ismail et al., 2015). Diğer şekliyle, belirsizliğe karşı tolerans durağanlığa karşı oluşan bir tehdit değil bir fırsat olarak görülebilir ve esas itibarıyla belirsizliğe karşı yüksek bir tolerans limitine sahip olan bireyler, belirsiz çevresel koşullarını yaratıcılığın ve problem çözmeye yönelik diğer kişisel özelliklerin kullanılmasını gerektiren zorlayıcı durumlar olarak ele alırlar (Ismail et al., 2015).

Belirsizliklere karşı tolerans gösterebilmek girişimcilik özellikleri için temel bir kabiliyettir. Bu nedenle, belirsizliğin çok yüksek olduğu iş ortamları çok yüksek seviyede belirsizlik toleransına sahip olan girişimcileri gerektirir. Dahası, bazı kişilik özelliklerini doğuştan edinen diğer bir ifadeyle “doğal girişimci” olarak adlandırabileceğimiz kişiler, belirsiz finansal durumları kabul edilebilir ve hatta olağan bulurlar (Xie, 2014).

5.2.5. Özgüven ve Pratik Zeka

Özgüven girişimciliği besleyen ve kolaylaştıran psikolojik bir kişilik özelliği olarak kişilerin girişimci olabilmeleri üzerinde etkiye sahiptir. Kişilerin girişimin başarısını etkileyen kritik görevlerin yerine getirilebilmesi sırasında ortaya koydukları yetenek ve beceriler, onların ne seviyede bir özgüven sergiledikleri hakkında fikir verir (Al-Damen, 2015). Özgüvenin yanında pratik zekâ ile girişimciliğin başarısı arasında da ilişki vardır ve bu ilişki girişimciliğe başlama ve sürdürme oranı üzerinde kritik bir etkiye sahiptir (Al-Damen, 2015). Pratik zekâ ise, girişimi hem kısa hem de orta vadede başarılı ve sürdürülebilir kılan uygulamaların hayata geçmesi, girişimlerin büyümesi, hedeflerin belirlenmesi bu hedeflerin orta vadede öngörülebilmesi ile etkileşim içindedir (Baum, Bird,& Singh, 2011).

5.2.6. Yaratıcılık ve Yenilikçilik

Yaratıcılık ve dolayısıyla yenilikçilik girişimciliğin sadece hazırlık evresinde değil tüm girişimcilik sürecinde çok önemli bir rol üstlenir (Zhou, 2008). Bu iki kavram ve kişilik özelliği, bireylerin davranışlarında hayat bulup, bilginin güce ve ürüne dönüşmesini sağlayan bir mekanizma görevi görmesi açısından girişimcilik için olmazsa olmazdır. Girişimsel niyetin öncü göstergelerinden biri de yaratıcılık ve yenilikçiliktir ki bu kişilik özellikleri ile girişimci eğilimler arasında pozitif ilişki sayesinde mevcut kaynakların iş fırsatlarına dönüşmesi sağlanmış olur (Ozarili & Rivenburgh, 2016).

İnovasyon ve yaratıcılık, girişimcilik niyetleri ve eylemleri arasındaki bağlantıyı etkileyen temel unsurlar olan doğaçlama ve örüntü tanımayı kolaylaştırıcı bir zemin hazırlar. Özünde, hem yaratıcılık hem de yenilikçilik, yeni fikirler üretmek ve tatsız durumları iş fırsatlarına dönüştürmek için gerekli olan nitelikler olan soyutlama, kavramsal kombinasyonlar kurma, problem formülasyonları geliştirme ve analogik akıl yürütmeyi güçlendirir (Dakung, Munene & Balunywa, 2016). Yenilikçilik ve yaratıcılık, bireylerin girişimcilik davranışlarını etkileyerek onların girişimsel aktiviteleri üzerinde de olumlu etkiler gösterirler (Dakung et al., 2016).

5.3. Kişilik Özelliklerinin Girişimsel Performans Üzerindeki Etkisi

Girişimcilik performansı; iş fırsatlarının tanımlanmasıyla, konseptlerin oluşturulmasıyla, ürün geliştirilmesiyle, pazar yapısının tanınmasıyla ve yatırımcılar arasında sağlıklı ilişkiler kurulmasıyla yakından ilgilidir (Siddiqui, 2016). Girişimciliğin etkinliği önceki bölümlerde üzerinde durulan kişisel özellikleriyle ilgilidir. Aşağıda ise bu kişilik özelliklerinin somut girişimcilik sonuçlarına ve davranışlarına nasıl imkân sağladığı anlatılacaktır.

Girişimcilik performansının; kişisel etkinlik, iç kontrol odağı ve diğer kişilik özellikleriyle olan ilişkisinden bahsedilmiştir. Etkin kişilik; yenilikçilik, esneklik, tutku, yaratıcılık ve kararlılık sayesinde girişimcilik performansını artırır (Siddiqui, 2016). Mesela, tutku seviyesi yüksek olan girişimciler uzmanlaştıkları alanlarda görece daha az tutku düzeyine sahip olanlardan daha yüksek performans gösterme eğilimindedirler. Girişimcilik tutkusu, girişimin performansı ve etkin kişilik arasındaki ilişkide vasıta görevi görür ve bu da tutkunun etkin kişilik ve performansı doğrudan etkileyebileceği anlamına gelir (Siddiqui, 2016). Bir girişimin yükünü çekme konusunda tutkulu olan bireylerin, etkin kişilik profillerinin de yüksek olduğu açıkça ortadadır. Mesela bilim kurgu yazarı

olmak isteyen birisinin en azından konu hakkında belli bir kapasitede olması ve belli seviyede bir yazma yeteneğine sahip olması gerekir.

Dışa dönüklüğün, yüksek enerji ve iyimserlik gibi özellikler sayesinde iletişim ve girişimcilik performansı için kritik bir rol oynadığı üzerinde durulmuştur. Dışa dönük insanlar, cana yakın bir yapıya sahip oldukları için müşteri ve tedarikçileriyle olumlu ilişkiler kurarlar. Dışa dönüklük, bünyesinde barındırdığı esneklik, şevk ve güçlü adaptasyon performansı gibi nitelikler sayesinde girişimcilerin hızlı değişen küresel çevrelerle başarılı ilişkiler kurmalarını sağlar (Siddiqui, 2016). Özetle, dışa dönük insanların iyimser olmaya ve insanlarla iletişim kurmaya, etkileşimde bulunmaya yatkın özellikleri onları yüksek başarıya ulaştıran kolaylaştırıcı unsurlardır.

Teçrübelerle açık olmak; yaratıcılık, inovasyon, merak ve bağımsız olma isteği için önemlidir ve bunların tümü de girişimcinin başarısını artırır. Deneyimlere açık olan girişimciler, kendilerini girişimcilik ölçeğinde geliştirecek olan okuma, dinleme ve danışma gibi özelliklerde iyi olmaya çalışırlar (Siddiqui, 2016). Bu yeni deneyimlere açık olabilmeye yeteneği, girişimcilerin fırsatları görebilmelerini, ürün geliştirebilmelerini ve bu ürünleri yeni yöntemlerle pazara sunabilmelerini sağlar.

Deneyimlere açıklık, aynı zamanda, pazar payındaki artışlarla ve girişimin büyümesiyle istatistiksel olarak ilişki içindedir (Siddiqui, 2016).

Duygusal istikrar ve kendini bilme de girişimcilik performansını artıran önemli kişisel özelliklerdir ancak uzlaşılabilirlik girişim başarısı üzerinde ters yönde bir etkiye bulunur. Duygusal olarak istikrarlı olan girişimciler; daha az kaygılı, kıskanç ve endişeli olma ve daha fazla metanetli, iyimser ve sağduyulu olma eğilimindedir (Siddiqui, 2016). Duygusal istikrarlılık unsuru, girişimcilerin olumlu ve iyimser düşünebilmeleri sayesinde; zor durumlarla, zorlayıcı unsurlarla ve stresle başa çıkmalarına yardım eder.

Verimlilik, tertip ve yüksek seviyede bir düzen ile kimlik kazanan kendini bilme unsuru, girişimcilik performansı ile pozitif olarak ilişkilidir. Kendini bilme düzeyi yüksek olan girişimciler, iş performansını artırmada etki sahibi olan paydaşlarıyla, müşterileriyle, tedarikçileriyle ve yatırımcılarıyla faydalı ve uzun süreli ilişkiler kurmaya eğilimlidirler (Siddiqui, 2016). Ancak; kibarlık, sıcaklık ve dayanışma gibi özelliklerle vücut bulan uzlaşılabilirlik ilginç bir şekilde girişimcilik başarısı üzerinde olumsuz bir etkiye sahiptir ve bu nitelikler, doğal ve girişimciye daha yakın olan rekabet, baskınlık ve bağımsızlığa karşı bütünsel bir karşıtlık içerisindedir (Siddiqui, 2016). Uyumluluktan düşük puan alan girişimciler, daha yüksek puan alanlara göre daha iyi performans gösterme eğilimindedirler, bu da girişimcilik başarısı için bir rekabet ve baskınlık seviyesinin gerekli olduğunu düşündürmektedir.

5.4. Girişimciliğin Farklı Evreleri ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki

Neden performans ve başarı girişimciliğin evreleriyle kritik düzeyde ilişkilidir? Başarılı girişimciler girişimciliğe girer, statülerini korur ve girişimlerini büyütürler bu sayede girişimcilikten ayrılma ihtimallerini de azaltmış olurlar. Aşağıdaki bölümde, bu makalede daha önce bahsedilen kişilik özelliklerinin, girişimcilik katılımının sürdürülebilir veya sürdürülemez olma boyutunu nasıl doğrudan etkilediği tartışacaktır.

5.5. Girişimciliğe Girme İhtimali ve Girişimcilik İlgisi

Girişimcilik sürecine girmek tipik olarak bir iş kurmak veya satın almakla tanımlanır ve bu başlangıç ya da satın almada kişilik özellikleri önemli bir rol oynar (Frese & Gielnik, 2014). Risk alma, deneyime açık olma, duygusal istikrar, dışadönüklük ve kendini bilme unsuru, kişilerin girişimcilik faaliyetlerine yönelik eğilimleri üzerinde de kritik rol oynamaktadır. Çalışmalar; duygusal istikrarın, risk eğilimi ve deneyime açıklığın, bireylerin girişimciliğe girme kararında en belirleyici etkiye sahip olduğunu göstermektedir (Frese & Gielnik, 2014). Hem kaygılı olma hali hem de naiflik ya da uzlaşılabilirlik özelliklerinin, bireylerin girişimciliğe girme arzusunda büyük bir engel olduğu görülmektedir. Dahası, daha yüksek düzeylerde iç kontrol odağı, yenilikçilik, tutku ve zekâya sahip olanların, girişimciliğe girme olasılıkları diğerlerinin yanında daha yüksektir (Frese & Gielnik, 2014). Risk alma, iç kontrol odağı ve başarı ihtiyacı gibi kişilik özellikler, girişimciliğin ilk evrelerinde

başarıyı kolaylaştırmak için gerekli olmakla beraber bireyin girişimcilik durumlarına ve profesyonel düzeydeki ortamlara girme olasılığıyla da ilintilidir.

5.6. Girişimci Olarak Büyüme ve Başarı

İş girişimlerinin başarısı, büyüme ve pazar payı açısından ölçülür (bir girişimcinin nihayetinde elde edebileceği pazar payı aşağı yukarı bellidir). Girişimcilik başarısını şekillendirmede kişilik özellikleri kritik bir etkiye sahip olmakla beraber yatırım, büyüme, kendi kendini raporlama, başarı ve uzun vadeli yaşayabilirlik gibi değişkenler de önemlidir. (Frese & Gielnik, 2014). Yenilikçilik ve etkin kişilik gibi karakter özellikleri, kâr büyümesi ve istihdamın artırılmasında da kritik bir öneme sahiptir. Ayrıca, etkin kişilik, etkili iletişim, motivasyon, azim ve tutku, iş girişimlerinin büyümesi üzerinde doğrudan etkiye sahiptir.

Öte yandan, girişimsel bir teşebbüsün uzun ömürlü olması için genellikle kendini bilme, dışa dönüklük, deneyime açıklık ve duygusal istikrar unsurları gereklidir (Frese & Gielnik, 2014). Bir iş girişiminin performansını şekillendiren diğer özellikler etkin kişilik, iç kontrol odağı, yenilikçilik ve strese karşı yüksek düzeyde toleranslı olmak şeklinde sıralanabilir. Risk eğilimi kişilik özelliği; büyüme, kârlılık iş girişimleri uzun vadeli olabilmesi boyutu ile ilişkilendirilemezken (Ariyanto et al., 2017), yine de girişimciliğe olan ilginin sürdürülmesi ve girişimciliğe katılma inisiyatifi anlamında önemli bir niteliktir.

5.7. Girişimciliği Bırakma Olasılığı

Kişilik özellikleri aynı zamanda girişimcilerin teşebbüslerden çıkış olasılığını belirlemede de kritik bir rol oynamaktadır. Aşırı uzlaşılabilirlik ve kaygılı olma hali, girişimcinin iş hayatından geri çekilmesi için risk faktörleri olarak karşımıza çıkar (Ariyanto et al., 2017). Bununla birlikte, bu “uygun olmayan” kişisel özellikleri nedeniyle kaygı düzeyi yüksek ve uzlaşılabilir bireylerinin tümünün girişimciliği terk etme olasılığının bulunduğu anlamına gelmez ki, kişilik özelliklerinin etkinliği, biraz da dış koşullar ve diğer etmenler tarafından yönlendirilir ve yönetilir (Ariyanto et al., 2017). Bu nedenle, örneğin, bir kişi uzlaşılabilir ancak son derece yaratıcı, etkin kişiliğe sahip, bağımsız ve yenilikçi olabilir. Gerçekten de, birçok işletme uzlaşılabilirlik modelleri üzerinde çalışır ama gelin görün ki çekici ve karizmatik liderler nedeniyle başarılı olur. Bununla birlikte, riskler için sözde düşük bir tercih ve tolerans ile risk alma konusundaki yüksek isteksizlik, bir iş girişiminin uzun vadede ayakta kalmasını sınırlandırmaktadır. Bu, örneğin, bir işletme sahibinin nihai olarak bir işletmenin başarısını ve kârını artıracak olan riskli kararları tercih etmek için uygun cesaret ve iradede yoksun olmasına neden olabilir. Çoğu zaman, uluslararası şirketler gibi büyük girişimler büyük miktarlarda risk içerir ve hatta bu tür sorunlarla başa çıkabilmek için özel birimler kurarlar.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu akademik çalışma ile girişimci kişilik özellikleri ile davranışsal sonuçlar ve girişim performansının başarısı arasında açık bir bağlantı olduğunu gösterilmiştir. Bu bağlamda bahsedilen niteliklere sahip kişilerin, profesyonel bir kariyer seçeneği olarak girişimciliğe girme olasılıkları daha yüksektir. Bununla birlikte bu niteliklere nispeten daha fazla sahip olan girişimcilerin girişimlerini sürdürülebilir kılma ve büyütme olasılıkları da daha yüksektir. Uzlaşılabilirliğe karşı baskınlık, kaygılı olma haline karşı güven şeklindeki gibi zıt karakter özelliklerine sahip olanların ise girişimciliği terk etme olasılıklarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Bu çalışmadaki çıkarımlar, bireylerin girişimciliğe başlama ve sonlandırma olasılıklarının doğal çevresel koşullar ve bu koşulların girişimciliği ne ölçüde beslediği ile ilintili olarak ortaya çıkmaktadır. Girişimcilik özellikleri ailelerin onları nasıl yetiştirdiği ile mi yoksa sadece doğuştan gelen özelliklerin mi bir yansımasıdır? Aslında; uzlaşılabilirlik, kendini bilme hali, deneyime açıklık, kaygılı olma hali ve dışa dönüklük olarak gösterilen büyük beşli kişisel özelliğinin genetik faktörlere dayalı olarak geliştiğini gösteren sınırlı veri vardır ancak yine de bu özelliklerin %40 ile %60 aralığında aileden gelen özelliklerin etkisiyle doğuştan kazanıldığını söyleyebiliriz (Power & Pluess, 2015).

Tıp uzmanlarının kaygı ile ilişkili depresyon ve diğer niteliklerin genetik faktörlere dayandığı konusunda hemfikir olduğu düşünüldüğünde ki, depresyon bugün artık genetik bir durum olarak kabul edilir, bu anlamlı bir çıkarım olarak düşünülebilir. Bununla birlikte, bahsedilen % 40 ile % 60 oran

aralığı, tüm bu beş büyük kişilik özelliğinin tamamen önceki nesillerden miras kaldığı anlamına gelmemekle beraber, girişimcilik kapasitesinin yetiştirilmesinde çevresel etmenlerin de önemli bir yeri vardır.

Bu çalışma; bireylerin girişimciliğe hazır olma durumlarının, girişimcilik niyetlerine ve girişimcilik davranışlarına bağlı olduğunu göstermektedir. Araştırma, girişimcilik ve girişimcilik niyeti arasında nedensel bir ilişki olduğunu da ortaya koymaktadır. Ayrıca, girişimci niyet; yenilikçilik, risk alma eğilimi, iç kontrol odağı ve başarı arzusu gibi kişilik özelliklerinin kalitesi ile pozitif olarak ilişkilidir. Özünde, girişimcilik olgusu girişimcilik özellikleriyle nedensel bir ilişki içerisindedir. Bu sayede girişimcilik davranışları ve çıktıları ile girişimcilik özellikleri arasında doğrudan bir ilişki olduğu açıktır. Bu da bir anlamda, girişimcilerin “karakter özelliklerinin bir toplamı” olduğu anlamına gelir. Bu karakter özellikleri de genellikle, işletme girişimlerinin başlatılması ve yürütülmesi süreçlerinin başarı düzeyini belirler.

Tüm bireyler girişimciliğe eğilimli değildir. Girişimcilik, toplumsal refah anlamında olumlu bir olgu olmakla beraber, herkesin kendi işine sahip olduğu ve bir lidere hizmet etmekte isteksiz davrandığı bir dünyada genel anlamda toplumun işleyişi de zorlaşır. Özerkliğin artmasına yönelik bir arzu ve bu yöne doğru bir doğru kayış söz konusudur, ancak girişimci olmak, daha az finansal istikrar ve iflas riski de dâhil olmak üzere kendi sorunlarıyla birlikte gelir. Bu çalışma ışığında, bazı kişilik özelliklerinin, çocuklarda veya erken dönem yetişkinlerinde gözlemlenmesi gereken öncül bir gösterge verisi olarak değerlendirilmelidir. Ebeveynlerin bu tür özellikleri fark edebilmeye yönelik algılarının artırması çok önemlidir. Aynı şekilde öğrencileriyle yakın ilişkiler kurmayı başarabilen öğretmenler ve öğretim kurumları da bu sürecin önemli aktörleridir. Çocukların, ergenlerin ve öğrencilerin sahip oldukları girişimci kişilik özelliklerinin keşfedilmesine, geliştirilmesine ve doğru faaliyetlere yöneltilmesine yönelik geliştirilecek teşvik ve destek mekanizmaları, sadece onların kişisel kariyer yaşamları için değil sosyal ve ekonomik kalkınmayı hızlandırmayla inovasyon ve katma değer yaratmak için de altyapısal bir zemin oluşturur.

Girişimci kişilik özelliklerinin, iktisadi teşebbüslerin genel performansı üzerinde önemli bir etkisi vardır. Özünde, bir iş girişiminin büyümesi, karlılığı ve hayatta kalma oranı, girişimcinin karakter özellikleriyle yakından ilgilidir. Girişimcinin sergilediği kişilik özellikleriyle girişimcilik niyetinin girişimin başarı performansı arasında pozitif bir ilişki gözlemlenmektedir. Yukarıda belirtildiği gibi, girişimci kişilik özellikleri, bireylerin girişimcilik faaliyetleriyle meşgul olabilmeye ve dolayısıyla istikrarlı, uzun vadeli ve sürdürülebilir iş ortaklıkları tesis edebilme ihtimallerini öngörebilmeye anlamında kritik ve elle tutulur veri sunar. Çok sayıda kişilik özellikleri girişimcilik niyetlerini, performansını ve evrelerini farklı şekilde etkiler. Yüksek iç kontrol odağı, risk eğilimi, başarı ihtiyacı ve belirsizlik toleransı, girişimcilik niyeti ve performansı ile pozitif bir ilişki sergilemeye yatkındır. Bununla birlikte, yüksek düzeyde bir uzlaşılabilirlik ve kaygılı olma hali gibi kişilik özelliklerinin bazıları ise, girişimsel teşebbüslerin performansını sınırlandırmakta ve uzun vadeli hayatta kalmalarının önünde tehdit oluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

- Al-Damen, R. A. (2015). The impact of entrepreneurs' characteristics on small business success at medical instruments supplies organizations in Jordan. *International Journal of Business and Social Science*, 6(8).
- Ariyanto, A. A., Muluk, H., Newcombe, P., Piercy, F. P., Poerwandari, E. K., & Suradijono, S. H. R. (2017). *Diversity in Unity: Perspectives from Psychology and Behavioral Sciences*. CRC Press.
- Baum, J. R., Bird, B. J., & Singh, S. (2011). The practical intelligence of entrepreneurs: Antecedents and a link with new venture growth. *Personnel Psychology*, 64(2), 397-425.
- Braunerhjelm, P. (2010). Entrepreneurship, Innovation and Economic Growth-past experience, current knowledge and policy implications. *Working Paper Series in Economics and Institutions of Innovation 224*, Royal Institute of Technology, CESIS - Centre of Excellence for Science and Innovation Studies.
- Collins, C. J., Hanges, P. J., & Locke, E. A. (2004). The relationship of achievement motivation to entrepreneurial behavior: A meta-analysis. *Human performance*, 17(1), 95-117.
- Dakung, R. J., Munene, J. C., & Balunywa, W. (2016). Robustness of personal initiative in moderating entrepreneurial intentions and actions of disabled students. *Cogent Business & Management*, 3(1), 1169575.

- Farrington, M. (2012). Does personality matter for small business success?. *South African Journal of Economic and Management Sciences*, 15(4), 381-401.
- Frese, M., & Gielnik, M. M. (2014). The psychology of entrepreneurship. *Annu. Rev. Organ. Psychol. Organ. Behav.*, 1(1), 413-438.
- Gartner, W. B. (1988). "Who is an entrepreneur?" is the wrong question. *American Journal of Small Business*, 12(4), 11-32
- Ireland, R. D., Hitt, M. A., & Sirmon, D. G. (2003). A model of strategic entrepreneurship: The construct and its dimensions. *Journal of Management*, 29(6), 963-989.
- Ismail, I., Rahim, N. A., Kamal, M. H. M., Mat, R. C., & Husin, N. (2015). Investigating the Needs for Achievement, Risk Taking and Tolerance for Ambiguity toward Entrepreneurial Passion among Single Mother Entrepreneur in Malaysia. *Procedia Economics and Finance*, 31, 110-116.
- Kerr, S. P., Kerr, W. R., & Xu, T. (2017). Personality traits of entrepreneurs: a review of recent literature. *Harvard Business School Working Paper* (No. W18-047)
- Koe, W. L., Sa'ari, J. R., Majid, I. A., & Ismail, K. (2012). Determinants of entrepreneurial intention among millennial generation. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 40, 197-208.
- Krueger Jr, N. F., Reilly, M. D., & Carsrud, A. L. (2000). Competing models of entrepreneurial intentions. *Journal of Business Venturing*, 15(5-6), 411-432.
- Leutner, F., Ahmetoglu, G., Akhtar, R., & Chamorro-Premuzic, T. (2014). The relationship between the entrepreneurial personality and the big five personality traits. *Personality and Individual Differences*, 63, 58-63.
- Lopera, M., & Marchand, S. (2017). Peer Effects and Risk-Taking Among Entrepreneurs: Lab-in-the-Field Evidence. Retrieved from https://www.crrp.ca/sites/crrp.ca/files/fichier_publications/crrp-2017-03.pdf
- Murugesan, R., & Jayavelu, R. (2017). The Influence of Big Five Personality Traits and Self-efficacy on Entrepreneurial Intention: The Role of Gender. *Journal Of Entrepreneurship And Innovation in Emerging Economies*, 3(1), 41-61.
- Navis, C., & Ozbek, O. V. (2016). The right people in the wrong places: The paradox of entrepreneurial entry and successful opportunity realization. *Academy of Management Review*, 41(1), 109-129.
- Orobia, L., Munene, J. C., & Balunywa, W. (2017). The role of entrepreneurship education in shaping entrepreneurial action of disabled students in Nigeria. *Journal of Small Business & Entrepreneurship*, 29(4), 293-311.
- Ozaralli, N., & Rivenburgh, N. K. (2016). Entrepreneurial intention: antecedents to entrepreneurial behavior in the USA and Turkey. *Journal of Global Entrepreneurship Research*, 6(1), 3.
- Öztaş, M., Kasımoğlu, M., & Şirin, E. F. (2017). The effect of entrepreneurial personality traits of undergraduates in the area of education of physical education and sports on the entrepreneurship tendency. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 4365-4382
- Power, R. A., & Pluess, M. (2015). Heritability estimates of the Big Five personality traits based on common genetic variants. *Translational psychiatry*, 5(7), e604.
- Scherer, R. F., Brodzinski, J. D., & Wiebe, F. (1991). Examining the relationship between personality and entrepreneurial career preference. *Entrepreneurship & Regional Development*, 3(2), 195-206.
- Sharma, P., & Chrisman, S. J. J. (2007). Toward a reconciliation of the definitional issues in the field of corporate entrepreneurship. In *Entrepreneurship* (pp. 83-103). Springer, Berlin, Heidelberg.
- Siddiqui, M. (2016). Entrepreneurial Passion as Mediator of the Entrepreneurial Self Efficacy and Entrepreneurial Performance, Relationship: An Empirical Study in Small Medium Businesses. *Journal Of Entrepreneurship & Organization Management*, 5(3).
- Storey, D. J., & Greene, F. J. (2010). *Small business and entrepreneurship*. Financial Times/Prentice Hall.
- Walter, S. G., & Heinrichs, S. (2015). Who becomes an entrepreneur? A 30-years-review of individual-level research. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 22(2), 225-248.
- Xie, C. (2014). Why do some people choose to become entrepreneurs? An integrative approach. *Journal of Management Policy and Practice*, 15(1), 25.

Yurtkoru, E. S., Acar, P., & Teraman, B. S. (2014). Willingness to take risk and entrepreneurial intention of university students: An empirical study comparing private and state universities. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 150, 834-840.

Zhou, J. (2008). New look at creativity in the entrepreneurial process. *Strategic Entrepreneurship Journal*, 2(1), 1-5.